

Documente vechi

pentru istoria nationala Transsilvania.

SENTENTIA METALIS

inter

Villam Blachorum de Szent Péter et Teutones de Neudorf Districtus Bistriciensis 1366 *).

Nos Ubaldus Tumels iudex Casparus Henel, Simon de Frank et Petrus de Rewel ceterique Cives jurati Civitatis de Bistricia memoriae damus per praesentes, quibus scitu necesse est Universis, quod inter Blacos de Villa Petri **) et Teutones ad praedium Husselseiff (Neudorf) ***) in Circolo Villarum de Bistricia habitum, advenas, grave discordium exortum fuerat, quod dirimendum, et pro justo Componendum, a Serenissimo Rege nostro domino Ludovico pro nunc in felicissimos Lares nostros comorante nobis commissum est.

Teutones advenae quaerelam ponunt: Blacos de Villa S. Petri Silyam alpestrem inter dorsum montis Ripau, in jugus culmine rupes faciem praecipitii in Vallem Lewdal †) vulgo Kusma ††), vertens existit, metamque vallis istius meridionalem supplet, et inter aliud dorsum montis, super Villam Blachorum existentis, Reglitze dictum, accipientem, hincque inter superiorem dicti montis Ripau adorientem vergentem pedem, et dorsum montis Kald sursum versus usque ad Culmen Bulcina protrahentem, quam Comes Bistriciensis ex territorio Blachorum

evulsam, praedio sibi pro exstruenda Villa assignato adjecisset — Cedere non velle sibi que pinus, quas pro erigendis domibus vexissent dum per villam eorum venissent ademisse. Blacci de Villa Sancti Petri aegre ferunt, ut territorium suum, ultra mille annos possessum per se, et majores suos multis vicibus sanguine redemptum, dissipetur, ac pars illius, pro meliori emolumento advenarum Teutonum praedio illis assignato, silvis praecipue quercinis, pratis item et agris suis multo melioribus abundantanti adjiceretur, et incorporaretur; praeterea Blacci id etiam aegre ferunt, quod Teutones villam non illuc ubi olim fuisse notorium sit ut e rudibus (seit der Mongolen Uiberfall), videre esset, prope Villam Solna, sed in continenti Villae suae (dicht neben Petersdorf, wo Neudorf auch jetzt steht) locare velint, unde multas injurias, damna et praejudicia, se de ipsis passuros fore, facile pervidere sit. Circa quod discordium maturo inter nos nacto Consilio — — — — — aequum esse invenimus — — — — — : Silva haec maneat penes villam Blachorum, cuius de antiquo fuisse et situs et publica notitia demonstrat, Teutonica vero seu Germanica Colonia haec si se absque Silva alpestri subsistere non posse putaret, conferat se ad praedium Woltera ibique villam suam colocoet, Quia vero Teutones declarant: Se cum praedio Husselseiff et absque Silva alpestri contentari, id solum expetere, ut villam suam non ad rudera prioris villae, sed penes villam Blachorum locare permitantur — — — — — (letzteres wurde zugestanden).

Datae Bistriciae die 7. festi Corporis Xti a. 1366.

Edidit has literas extractive Schuller in Archiv.

1 Bd. I. Heft p. 64. 65. Fejér C. D. F. IX., vol. VII, p. 252.

*) Pretiulu istoricu alu documinteloru ce se reproduce aici incependu earasi dela sec. 14. este invederatu pentru fiacare ochiu criticu.

**) Petersdorf Distr. Bistr.

***) Ujfalu Distr. Bistr.

†) Forte hinc familia Löventhal.

††) Pagus Kusma hodie in Ct. Boboka.

TESTIMONIALES

Officialium Comitatus Kolos quod Magister Mikola de Deszmér Valachos a possessionibus Deszmer, Szamosfalva et Szent Miklos prohibuerit. 1366.

Nos Magister Ladislaus filius Ladislai Comes de Clus, Joannes filius Dominici, et Michael dictus Henke, Judices nobilium de eadem. Damus pro memoria, quod accedentes ad nostram praesentiam Magister Mikola nobilis de Deszmér, prohibet coram nobis omnes Valachos ab utilitate terrae Deszmér, et Szamosfalva, et Szent-Miklos. Datum in Clus feria quarta proxima post festum Nativitatis Beatae Virg. a. d. 1366.

In dorso harum literarum legitur: „Pro Magistro Mikola de Deszmér — — — — — p. 1366“; aparebantque tria loca sigillorum per vestustatem consumta.

Originale possidet familia Kemény. — Transmissum habetur in Archivo Fisci R. Trannici fasc. 271 Lit. y. serie Iarum.

Donatiune facta unoru magnati romani. 1368.

Nos Ludovicus Dei gratia Rex Ungariae. Memoriae commendantes tenore presentium significamus quibus expedit Universis, quod nos in memoriam nostre celsitudinis reductis et animo grato pensatis fidelitatibus, et servitorum fidelium meritis nobilium et strenuorum virorum Comitum Balk Vojvode Olachorum, et Drag ejus fratris de Beyth, quae iidem toto posse in nostris et regni nostri processibus et negotiis, prosperis scilicet et adversis suma cum sollicitudine et laboribus assiduis, nobis et sacro nostro diademati exhibuerunt constanter et impenderunt fideliter, et que in praesenti exhibent, eadem fulti fidelitatis constantia, ac in futurum se exhibere offerunt ad eorundem petitionem humillimam, quamdam terram nunc vacuum et desertam Senye vocatam, nostre collationi spectantem, in Comitatu Zathmariensi existentem, pertinentem olim ad dictam possessionem eorundem Balk Vajvode, et Drag Beyth vocatam, per nos ipsis collatam, quam Ladislaus filius Elleus de Gatha, pretensa falsitatis astutia, in praejudicium juris ditorum Balk Vajvode et Drag a nobis sibi dari, et conferri procuraverat, cum omnibus suis utilitatibus, et pertinentiis quocumque nomine venientibus, sub antiquarum metarum suarum veris cur-

sibus et limitibus, revocata, et cassata ipsa donatione nostra dicto Ladislao filio Elleus tanquam injusta, et illicita procuracione eiusdem facta, literasque nostras sub qualicumque forma verborum usque nunc super donatione huiusmodi confectas annullando, et in nihilum convertendo, prefatis Balk Vajvode et Drag, item Dragamer et Stephano fratribus eorundem carnalibus, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis nove donationis nostre et omni eo juris titulo, quo ad nostram spectat collationem dedimus, donavimus et contulimus perpetuo et irrevocabiliter possidendam et habendam, salvis juribus alienis, imponentes ipsi Ladislao filio Elleus, suisque posteris super facto dicte terre Senye silentium perpetuum, commitendo Palatino nostro. et Judici Curie nostre vicesque ipsorum gerentibus regio sub edito, presentibus videlicet et futuris, ut ipsos Balk Vajvodam, et Drag ipsorumque fratres, heredes et posteritates in facto prenominate terre Senye adversus memoratum Ladislaum filium Elleus, suosque heredes non audeant judicare, et eorum iudicio aut iudicati astare compelere presumant. harum sub secreto nostro sigillo testimonio Litterarum, quas dum nobis fuerint reportate, sub magno nostro sigillo faciemus emanari. Datum in Zolien: tertio die festi beati Jacobi apostoli anno Domini M^o CCC^o LX° octavo.

(R. Dni Pet. Zudor bani Sclavonie p. Stm. suum notar. fta pet.) *)

O PASERE COBITÔRE.

O pasere cobitôre inaltinduse 'n vediuducu,
Vede suptu aripi de vulturu sorôri doue agonisandu,
Una cere sei descante,
Ceealalta se o desmante;
Ca de seclii s'a lasatu
Totu de nasu de s'a purtatu. —

Paserea se'nfioreza de orbirea ce a vediutu:
Ca sororile se creadia vulturului rapitoru:
Ce se dica! Ce descantare?
Sôrtea vosta situ leacu n'are;
Ci, ne, harditoru so'si
Dati si voi a ve asverli:
„Si asia, imi credeti mie,
Ca voi libere veti fi.“

*) Pars huius scripturae sub ipso sigillo legitur significatque: „Relatio Petri Zudor Bani Sclavoniae per Stephanum suum notarium facta.“
Ex originali quod possidet Jos. Kemény.

B O G D A N BDD.

Новелъ историкъ.

Молдова, каре дн зп кърс де 47 ані аѣ сьрват зиле де трѣзѣврѣ стрѣлчиге, Марці дн 2. Іюліе 1504, де ла о марціне а дереі ла алта аѣ рѣзнат де вочеле пѣвлѣче, кѣчѣ дн зѣоа ачева аѣ апѣс Лѣчаефѣрѣл глоріеі сале; Стефан чел маре, пентрѣ але сале фанте ресвелѣче, пѣніте днтрѣ апѣрареа independențieі патріеі, а крештінітѣѣі пѣі пентрѣ а са евлавіе есемпларѣ, пропѣміт чел Сѣнтѣ

Атрѣвѣнд аѣісторікѣі черескѣ резылатѣл дредерѣлор сале, ел аѣ днсефлат дн попорѣ шѣ дн есте зп sentiment де днкредере шѣ де тѣндріе національ, каре днделѣнгѣ, шѣ дѣпѣ мѣртеа са, с'аѣ пѣстрат шѣ де стрѣні с'аѣ апрѣдѣіт.

Днтре патрѣ фѣі, пѣскѣдї дн патрѣ але сале лецѣіте содїі, рѣтасѣ дн віадѣ пѣмаі Богданѣ. Істѣ Пріндѣ, кареле пре лѣнгѣ хѣрѣзіа Домніеі, аѣ моштеніт зп ценіѣ днтрепрінзѣторѣ, п'аѣ зрмат тестаментѣлѣі політік, че пѣрвнтеле сѣѣ аѣ лѣсат кѣ кондіціе де а сѣзнѣ цара протекціеі пѣтернікѣлѣі днвінгѣторѣ де Константінополи, кареле кѣ нас репѣде днпѣнтасе а лѣі ѳсте дн меэѣл крештінітѣѣі, че ел аѣ кѣретат, дѣпре есемплѣ стрѣмошескѣ, а цѣнеа independenția патріеі кѣ армеле дн каре ераѣ Молдовеніі амаестраціі, прін пѣпѣтѣрате днтрепріндерѣ ресвелѣче. Зп асемене сістемѣ ероік се пѣреа кѣ агѣта маі пемерітѣ кѣ тѣте пѣтеріле Европѣі, предѣеаѣ валореа локѣіторѣлор, шѣ позіціа дереі, че дн тімпѣріле антїче ера консідератѣ ка о пѣртѣ, прін каре се стрекѣра кѣрѣсѣ чел імпетѣос ал попѣрѣлор, кѣнд ачелор де ла Амеазѣ-зі спре Nord, кѣнд ачелор пордїче спре Амеазѣ-зі, шѣ пентрѣ каре моѣів днкѣ Імператорѣ Траіан аѣ трас кѣ леціѣнеле сале тѣріа чеа цїгантїкѣ, че шѣ азї дн цѣріле пѣстре адѣнтѣзѣ admirareа археоложілор шѣ а пачнїкѣлѣі пѣсторѣі че о пѣтеште Троіан. Асемене тѣмеізрї дїктаѣ о політікѣ сѣлѣтѣсѣ шѣ днцѣлеантѣ де а цѣнеа шѣ а асігѣра есістенца Молдовѣі, прекум тѣртѣ-сескѣ тратителе офенсіве шѣ деоенсіве днсіеіте кѣ дѣпса днтре Бугаріа шѣ Половіа, че дн а лор акте дїпломатїче о дензмеаѣ: Regnum Moldaviae, адекѣ Регатѣл Молдовѣі. Дар, рївалїтатеа національ шѣ політікѣ днтре ачаштї дѣі истарїкѣі вѣчїні, дн каре фїекарїле претіндеа а шѣ днсѣші асѣпра Молдовѣі о днрїзрїре предомнїторѣ, днсі-пѣндѣле днпре сіне, пералїкѣі аплїкаціа пѣтерѣі кошѣне дн стрѣлчїеі чел пѣлѣтѣіторѣі, днкѣт ачеле

статрїі, шѣпате де патїмі шѣ де інтересе партї-кѣларе, сѣпате днкѣ шѣ де а лор віціѣсѣ organї-заре політікѣ, прін каре пѣтереа сѣверанѣ се дн-пѣрѣдеа днтре Реѣеле шѣ о пѣтѣрѣсѣ адѣнаре де репрезентанціі аї новїлімеі дереі, прекѣт се пѣвоеаѣ а астрѣка есістенца політікѣ а Молдовѣі, не агѣта еле днсѣші дн зі дн зі деспїреаѣ тѣлѣнтїтеле лор, пѣпѣ дн декѣрѣсѣл тімпѣлѣі, с'аѣ акѣфѣндат дн Імперїі маі пѣтерніче, кѣнд Молдова, пѣстрѣнд пѣмаі прївчїніл дредѣрѣлор интернаціонале, апѣ-ратѣ де сѣтѣл че Пронїа аѣ днтїне асѣпра еі, шѣ астрѣзі днкѣ сімте віе а еі інімѣ шѣ націоналітате.

Днтрїнд дѣчї дн кѣретѣл сѣѣ сістемѣл де а пѣстра independenția патріеі, Богдан с'аѣ днпрїжіт а се алїа кѣ зпѣл дн ачесте доѣ статрїі прін ле-гѣтѣрїі статорніче. Пропѣшїреа Семї-лѣнеі дн Бугаріа, пѣї лѣса дн аста о алтѣ адеѣере дѣкѣт не Половіа, шѣ амітїреа фолѣселор шѣ а глорїеі, че пентрѣ Молдова аѣ фост prodѣс, кѣ зп вѣкѣ маі пѣпѣте, легѣтѣра шѣ днкѣскрїреа лѣі Александрѣ чел вѣпѣ кѣ дїнастіа Реѣеаскѣ а Іагелонїлор, л'аѣ дндемнат маі мѣлт кѣтрѣ пѣнїреа ачестѣі скопѣ.

Дар маі пѣпѣте де а пѣші дн астѣ лѣкѣраре, аѣ афлат де кѣвінцѣ а адеменї не Тѣрчіа днкѣ-поштіїнцѣнд'о прін формаль аѣвсаѣдѣ, деспре а лѣі сѣіре не тронѣл Молдовѣі, шѣ мїжлѣчїнд паче прін трїмітереа Логофѣтѣлѣі Тѣтѣ шѣ а дѣрѣлор днсѣмпѣторѣ. Сѣлтанѣл, днвѣлзїт дн ресвелѣрї четѣѣеле, с'аѣ мѣлѣтїт кѣ асемене демонстраціе, шѣ презентеле ле аѣ дѣрѣт трїмесѣлѣі Тѣтѣ, кареле дн а лор prodѣкт аѣ зїдїт вѣсерїка дн Бѣ-лѣпештї дн днвѣтѣл Сѣѣѣа.

Не тронѣл Половіеі, домнеа, днкѣ де ла аѣл 1501, Реѣеле Александрѣ I, фрателе лѣі Іоан-Ал-вѣрт, чел че пѣтїмісѣ дн кодрѣл Бѣковїнеі днвїн-ѣереа чеа сѣпѣторѣ. Де зп вѣкѣ цѣнеа Молдова дн іпотїкѣ Покѣзіа, провинціе шѣрѣвїенѣ а Поло-віеі, кѣ полігіа Тїсменїдѣ шѣ Десївікѣсѣ пентрѣ о сѣтѣ де ванї, че Александрѣ чел вѣпѣ днпрїзїтѣ-дѣсѣ ачелѣі Регат, шѣ деспре каре зрмѣѣ некѣн-дѣнїте черте шѣ реэвеле. Спре а аѣнѣде ла скопѣл прѣнѣс, де а днкеїа кѣ Половіа о легѣтѣрѣ днте-меаатѣ де інтересѣрї рецїпроче шѣ днкегатѣ прін адеанціе де фамїліе, Богдан аѣ прѣнѣс а днлѣтѣра ачел помѣ де дїскордіе, а днтѣрна Половіеі а еі провинціі іпотекате, шѣ а копѣрата о днкѣскрїре, лѣнд де содіе не Елісѣвета сора Реѣелѣі, пентрѣ

Вредїа де днскордіе есте кѣ дн ачѣа епохѣ,

Дн каре цара ера днкъ лпсцѣ de amezeminte de кълтъръ, пѣ лпсцѣ варвадѣ пѣмѣнтѣл врднпчѣ de а пѣрта днѣтъръ шѣ не дѣнафаръ челе маѣ делѣкѣте интересе але статѣлѣ кѣ о гѣвачѣ пемерпгѣ, прпн каре аѣ ведерат кѣ, дѣпломатѣка чеа маѣ трапѣнкѣ шѣ маѣ днѣлѣнтъ есте ачеса, че се разѣтъ не прпнцѣпѣле de дрептате: „Justia Regnorum fundamentum.“

Кѣ астѣ мѣцѣ импортантѣ оѣ днѣсърчпнат Цѣрѣдеа Вѣстерпкѣл, Шерне Постедпкѣл шѣ Трѣфаѣл, кѣртезан кѣ штѣпнда мѣлтор лѣмѣ шѣ гѣвачѣ фѣрте дн тратареа интереселор полѣтѣче.

Брѣкѣл лѣ Трѣфаѣл пѣ ера вѣне кѣноскѣт, ел днѣшнѣ се зѣчеа вѣрѣ ал Дѣмпнѣ Воѣкѣда, че де Стефан-ВВ. кѣ тѣтъ кѣртеа шѣ одѣреле еѣ, аѣ фост ровпгѣ, кѣнд ла 1474 аѣ лѣат Тѣрговештеа капѣтала дѣреѣ Мѣтене. Ценѣл чѣл екстраордѣнар ал ачестѣл жѣне, тѣмпѣрѣс дѣсѣлѣг, аѣ фост атрас асѣрѣл лѣареа амѣнте а днѣвпгѣторѣлѣл, кареле апоѣ ѣл трѣмесе спре днѣвѣдѣтѣрѣ ла рѣлѣмѣта Днѣверсѣтате Јагелонѣ дпн Краковѣа, внде дн кѣрс де маѣ мѣлѣл анѣ пѣтрекѣнд, ел ѣмѣ адѣнасѣ фѣлѣвѣрѣте кѣноштѣнде спре а ле аплѣка дн фолосѣл патрѣѣ чеѣ адоптѣве. Дар дѣпѣ днѣкѣереа стѣдѣлор, пре лѣпгѣ ал сѣѣ ценѣс екстраордѣнар, аѣ днѣтѣрѣзѣет а се дѣсѣлѣ дн трѣпсѣл вѣ характер имперѣос, амѣвѣѣос шѣ днѣтрепнѣзѣторѣѣ. Дн пѣтѣмѣрѣле сале штѣа днсе а ле аскѣнде сѣѣ фортѣ пѣлѣкѣте, прпн каре кѣ а са днѣскѣтѣ лѣмѣвѣѣе адемѣнеа шѣ сѣвѣдѣга ѣмѣмѣле. Сѣстѣмѣл сѣѣ се пѣреа рѣзѣмат не ачеса че дн зѣлеле пѣстрѣ се пѣмѣште Махѣавѣлѣстѣл, адекѣ: спре а ажѣпѣе ла вѣ скопѣ пропѣс, а пѣ респекта нѣчѣ вѣрѣн дрепт, а пѣ се фѣрѣ де нѣчѣ о крѣштѣ. Днѣкредѣреа пѣмѣрѣпѣнтѣ, че аѣ дѣлѣнт Бордан ачестѣл омѣ се днѣтемеѣа не сѣнтѣментѣ де рѣкѣноштѣндѣ че аѣеа дрепт а ашѣтѣпта де ла ачѣла, де а кѣрѣзѣа вѣадѣ пѣ нѣмаѣ кѣ сѣаѣ днѣрѣжѣт, дар днѣкѣ прпн вѣвѣ крѣштерѣ ѣаѣ дескѣкѣ о карѣерѣ стрѣлѣчѣтѣ, дн каре Трѣфаѣл аѣеа окарѣе а ведѣра врднпчѣа ценѣлѣл, крѣдѣнда шѣ рѣкѣноштѣнда кѣтрѣ вѣнефѣлѣторѣл, маѣ алес кѣ о ѣмѣтѣ повѣлѣ маѣ мѣлѣ днѣкѣ се кѣвѣне сѣ ѣзѣеаскѣ не дѣрѣвѣторѣлѣ декѣт дарѣл сѣѣ. Ачестѣ ераѣ мѣтѣвеле че аѣ днѣдемнат не Бордан аѣла лѣ Трѣфаѣл о днѣкредѣре пѣмѣрѣпѣнтѣ шѣ аѣ днѣсоѣ ла о мѣцѣе атѣт де делѣкатѣ.

Прпндѣса Елѣсаѣета, менѣтѣ де соѣѣе а лѣл Бордан ВВ., ера фѣѣла архѣдѣчесѣ де Авѣстрѣа шѣ пѣпѣтѣ а лѣл Алѣбрѣхт Императорѣл Цѣрманѣѣ. Сѣрпорѣле еѣ ераѣ мѣрѣтате кѣ Дѣчѣл де Брендѣнѣвѣрѣ, де Баварѣа шѣ де Помѣранѣа, днѣкѣт прпн асѣмене днѣкѣскрѣре, Бордан ар фѣ днѣтрат дн стрѣвѣсѣ лѣгѣтѣрѣ кѣ челе днѣтѣл капѣте коронате але Еѣропѣѣ. Кѣвса крѣштѣпѣтѣдѣѣ кѣ атѣт маѣ мѣлѣт чѣреа о спорѣре а пѣтерѣѣ сале, кѣ армѣле Отѣманѣе, сѣвѣжѣгѣнд не Днѣгарѣа чѣа сѣѣшѣетѣ прпн чѣвѣле дѣсѣвѣпѣрѣ, аѣвѣсесе пѣлѣ дн марѣпѣеа Сѣлѣзѣѣѣ. Дн ачестѣ крѣгѣче днѣкѣпѣсѣрѣрѣ, Рѣѣѣле Александрѣс кѣмѣсѣ ла Радѣмѣно Сѣѣмѣл (адѣнарѣа повлѣсѣсѣѣ), днѣсѣ лѣвѣт ла пѣчѣре де апоплекѣѣе, аѣ фост невоѣт а се днѣтѣрна ла рѣзѣденѣѣа са Краковѣа, внде дн лѣпа Ізѣлѣ 1505, соѣѣ шѣ амѣасадѣ Молдовѣѣѣ, столѣгѣ кѣ тѣте челе че аѣеаѣ сѣ рѣпрезѣнтѣѣе дѣрнѣтатеа шѣ пѣтереа дѣреѣ. (Ва ѣрма.)

С Т Е А О А Р Е А.

Мѣпчѣаскѣ-се кѣт о вреа
Чѣл пѣскѣт сѣпѣт стѣоа рѣа,
Днѣзадѣр се ва сѣлѣ,
Чѣо дѣрѣ а довѣндѣ:
Кѣчѣ ал лѣл порѣк кѣтѣлѣт
Лѣаре аст фѣл осѣндѣт,
Де чѣо фѣл апропѣат
Сѣѣ фѣе маѣ депѣртат,
Шѣл токѣмѣ лѣпгѣ фолос
Сѣѣ фѣе маѣ тѣкѣлос, —
Нѣзмаѣ ел сѣ сѣмѣдѣ мѣлѣт;
Шѣл ѣмѣнѣл дпн кѣдѣ лѣ аскѣлѣт,
Тѣдѣ сѣ рѣлѣзѣ д'ал лѣл дѣр,
Кѣнд кѣ фок чѣрѣ ажѣтор.
Нѣ пѣте сѣрт'ашѣ скѣмѣва
Нѣчѣл пѣте мѣрѣнд сѣпѣа.

ЧЕЛЕ ПАТѢРѢ ВѢРѢЩѢ.

Днѣфѣрдѣларѣа, кѣлеа вѣѣѣѣл стрѣлѣчѣт днѣподѣвеште. Не крѣдѣндѣ пѣдѣлѣпѣзѣвѣеа, ка о мѣвѣзѣ пѣзѣеште. Сѣпѣгѣрѣ дрептатеа дѣсе адеѣвѣрѣлѣ фѣрѣчѣрѣѣ. Вѣтежѣа пѣграв продѣвѣе дѣлѣче рѣдѣлѣ ѣсѣндѣрѣѣл:
Омѣл астѣ вѣрѣщѣл патѢрѢ харпѣкѣ кѣлѣтѣвѣнд дн сѣне Лѣшѣл, Патрѣѣѣл, шѣ лѣмѣѣ сѣѣтпн е фѣлѣтѣор де вѣне.